

LIETUVOS SVEIKATOS MOKSLŲ UNIVERSITETAS

KAUNO MEDICINOS UNIVERSITETAS

PATVIRTINTA
Kauno medicinos universiteto
Senato
2007 m. lapkričio 23d.
Nutarimu Nr. 26-05-02

ATNAUJINTA
2013 m. gruodžio 20 d.

GEROS VAISTINĖS PRAKTIKOS DIEGIMAS VAISTINĖSE

DOKTORANTŲ ROS STUDIJŲ DALYKO PROGRAMA

Dalyko programos koordinatorius:

Vaistų technologijos ir socialinės farmacijos katedra, doc. dr. Raimondas Radžinskas

padalinio pavadinimas, vadovo pareigos, pedagoginis vardas, mokslo laipsnis, vardas, pavardė parašas

Padaliniai, dalyvaujantys dalyko programoje:

1. Vaistų technologijos ir socialinės farmacijos katedra, prof. habil. dr. Arūnas Savickas

padalinio pavadinimas, vadovo pareigos, pedagoginis vardas, mokslo laipsnis, vardas, pavardė parašas

Kaunas, 2013 m.

Dalyko programos duomenys

Moksl sritis	Biomedicinos mokslai
Moksl kryptis (kodas)	Farmacija – 08B
Dalyko pavadinimas	Geros vaistinis praktikos diegimas vaistinėse
Programos apimtis	160 val. (6 ECTS kreditai)
Paskaitos	40 val.
Seminarai	40 val.
Savarankiškas darbas	80 val.

Dalyko programos rengimo grupė

Eil. Nr.	Pedagoginis vardas, vardas, pavard	Pareigos	Telefonas (darbo)	Elektroninio pašto adresas
1	Doc. Raimondas Radžionis	docentas	387927	raimondas.radziunas@lsmuni.lt
2	Doc. Algirdas Baranauskas	docentas	387927	baranauskas@med.kmu.lt
3	Dr. Vaidas Skyrius	docentass	387927	vaidas.skyrius@lsmuni.lt
4	Dr. Jonas Grincevičius	lektorius	387927	jonas.grincevicius@lsmuni.lt

Dalyko programos aprašas:

1. Dalyko programos poreikis

Doktorantūros programa “Geros vaistinės praktikos diegimas vaistinėse” yra skirta doktorantams, kurių studijos yra priskiriamos Farmacijos kryptims. Ši programa skirta padėti doktorantams gyti ir pagilinti svarbiausias žinias apie naujausius vaistinio praktinio veiklos standartus reikalavimus, jų diegimo, vykdymo, tobulinimo, vykdymo kontrolės ir valdymo principus. Kadangi per paskutiniuosius dešimtmečius pasaulinėje farmacijos praktikoje atsirado nauji vaistinio praktinio veiklos aspektai, susiję su farmacinėmis priemonėmis, efektyvi vaistiniai preparatai parinkimu pacientui, paciento konsultavimu ir savigyda, chroninėmis ligomis sergančių pacientų vaistų vartojimo ir jų gyvenimo kokybės priežiūra, teikiamas paslaugų kokybės užtikrinimu, klinicine farmacija ir farmakologiniu budrumu, todėl yra svarbu visus šiuos aspektus apjungti ir juos diegti farmacijos praktikoje.

Todėl studijos šios programos metu doktorantams yra būtinos veikti žinios ir patirtis mokymais. “Geros vaistinės praktikos diegimas vaistinėse” programa yra svarbi doktorantams, kurie universitetiniuose studijų metu studijavo farmaciją. Programa jiems padės tobulinti savo žinias, suvokti ryšius tarp svarbiausių farmacijos praktikos vystymosi tendencijų ir suprasti vaistinėse teikiamas paslaugų kokybės diegimo, vykdymo, kontrolės, tobulinimo ir valdymo principus, nustatant naujus vaistinio veiklos ir jo teikiamas paslaugas kriterijus. Programos studijų metodai ugdytų tuos doktorantus, kurie būtini būtini mokslinei veiklai, pvz., grupiniais užduoties atlikimais ir pristatymais (probleminis užduotis savarankiškam darbui), moksliniai straipsniai tam tikrai temai analizės ir komentavimais. Programa glaudžiai siejasi su kitomis farmacijos krypties dalykų programomis.

2. Dalyko programos tikslai

Programos “ Geros vaistinis praktikos diegimas vaistinėse ” tikslas suteikti bendrą supratimą apie naujausią farmacijos praktikos tendencijų diegimą, sisteminių ir standartizavimą, kas nulemia kokybiškumą, teisingą ir saugų vaistinių preparatų vartojimą ir farmacinių paslaugų tiekimą visuomenei. Programos dalys yra skirtos:

1. Susipažinti su geros vaistinės praktikos nuostatų reikalavimais
2. Susipažinti su farmacinių paslaugų elementų klasifikavimo kriterijais.
3. Suprasti ir išanalizuoti svarbiausius vaistininko teikiamų farmacinių paslaugų kokybės vertinimo principus.
4. Susipažinti su kokybės vadyba ir jos principų taikymu vaistinės veikloje.
5. Išmokyti skirstyti ir klasifikuoti farmacines paslaugas bei geros vaistinės praktikos nuostatų reikalavimus „s lygines“ grupes: „žmogiškieji ištekliai“, „veiklos dokumentavimas“, „veikla ir teikiamos paslaugos“, „veiklos vietos reguliavimas“.
6. Susipažinti su „s lyginių grupių“ struktūra ir išmokyti jas analizuoti bei papildyti naujais farmacijos praktikos pasiekimais.

Programa “ Geros vaistinės praktikos diegimas vaistinėse ” siejasi su kita Farmacijos krypties programa “Socialinė farmacija”. Programoje “ Geros vaistinės praktikos diegimas vaistinėse ” nagrinjami klausimai, susiję su vaistininko teikiamų paslaugų visuomenės vaistinėse standartizavimu, tobulinimu, kontrole, valdymu, naujausiu reikalavimų vaistininko praktikai pritaikymu kasdieninėje farmacijos praktikoje. Tuo tarpu programa “Socialinė farmacija” yra skirta apžvelgti farmacijos istorinį šaltinį, klasifikavimą, analizę ir interpretavimą; išanalizuoti farmacijos statybinę bazę, kūrėmsi raidę Europoje ir Lietuvoje, apžvelgti pagrindines farmacijos mokslo vystymosi raidos kryptis; išanalizuoti socialinę farmacijos vystymosi tendencijas bei informacinę sistemą farmacijoje, kūrėmsi bei panaudojimą; susipažinti su farmacijos mokslo ir praktikos vystymosi tendencijomis pasaulyje; apžvelgti farmacinių paslaugų kokybės valdymo sistemas pasaulinėje praktikoje; analizuoti naujos vaistininko veiklos, farmacinių paslaugų elementų diegimą ir pritaikymo galimybes farmacijos praktikoje.

3. Dalyko programos sandara, turinys ir studijų metodai

Programos turinys

Ypatinga gyvybiškos ir sveikatos padėtis žmogaus vertybiškai yra užima labai svarbią vietą, kas nulemia visišką apsaugą visame pasaulyje. Visuotinis žmogaus teisių deklaracijos 25 straipsnio pirmojoje dalyje nustatyta kiekvieno žmogaus teisė pakankamam gyvenimo lygiui, kuris gali užtikrinti paties žmogaus sveikatą ir gerovę, be vis kitų būtinų dalykų atkreipiant ir medicinos priežiūrą. Vaistininkas, būdamas sveikatos priežiūros specialistų komandos dalimi, vykdo labai svarbias ir reikšmingas paslaugas visuomenei. Todėl vaistininko teikiamam pacientams farmacinių paslaugų kokybė yra būtina ir visiems suprantama, bet sunkiai apibrėžiama savaime. Kokybės galima apibūdinti kaip turimą charakteristiką visumos atitikties reikalavimus laipsniškai. Vaistininko teikiama farmacinių paslaugų kokybė turi būti nustatoma vertinant jos elementus ir lyginant juos su reikalavimais, kuriuose atsispindi paciento poreikiai ir lėšų bei valstybės nustatyti privalomieji reikalavimai. Taigi vaistininko teikiamam pacientams farmacinių paslaugų kokybės reikalavimus sudaro pacientų (paslaugų vartotojų) ir valstybės nustatyti reikalavimai, susiję su vaistinio preparato efektyvumu, saugiu jo vartojimu, laiku teikiama farmacine paslauga, tinkamumu konkrečiam pacientui. Visi šie reikalavimai turi atsispindėti paslaugos tiekėjo (šiuo atveju vaistininko) vidaus dokumentuose – standartuose. Programa leis doktorantams susipažinti vaistininko teikiamam pacientams farmacinių paslaugų kokybės valdymo reikalavimais, diegimu, kokybės sistemos

reikalavimais, farmacinės paslaugos valstybiniu reguliavimu, farmacinės paslaugos elementais, o taip pat sudarys galimybę analizuoti procesus, vykstančius visuomenės vaistinėse.

Studijų metodai ir apimtis

Užsiėmimo forma	Apimtis val./ %
Teorinis dalis. Paskaitos	40 (25%)
Teorinis-praktinis dalis. Seminarai, surinkto duomenų analizės, apibendrinimo ir interpretacijos pristatymas.	40 (25%)
Individualus savarankiškas darbas: a) pasiruošimas seminarams; b) literatūros duomenų analizė, duomenų rinkimas visuomenės vaistinėse; c) pasirengimas aptarti ir pristatyti apibendrintus duomenis; d) literatūros paieška duomenų bazėje	80 (50%)
Žiniatirkimas (egzaminas)	
Iš viso	160

TEORINIS DALIS

Eil. Nr.	Paskaitos pavadinimas	Trukmė	Dėstytojas
1.	Kokybės vadyba vaistinėje veikloje valstybės irmonių lygmeniu. Kokybės standartų taikymas sveikatos priežiūroje.	2 val.	Prof. Rimantas Pečiūra
2.	Kokybės vadyba ir jos principų taikymas vaistinėje veikloje. Kokybės kaip siektinas tikslas. Geros vaistinės praktikos esmė ir paskirtis. Gera vaistinės praktika ir visuotinė kokybė.	2 val.	Prof. Rimantas Pečiūra
3.	Vaistinininko vaidmuo sveikatos apsaugos sistemoje. Nauja vaistinininko praktikos paradigma. Naujausi vaistinininko veiklos pokyčiai pasaulinėje praktikoje. Susitikimai su pacientais. Pacientų, sergančių lėtinėmis ligomis, rūpyba visuomenės vaistinėse. Savigydos aspektai. Klinikinės farmacijos vystymasis. Farmakologinis budrumas. Farmacinės paslaugos klasifikavimas. Profesinės veiklos siekiamumas – „aštuonios žvaigždės“.	2val.	Doc. Raimondas Radžinskas
4.	Vaistinininko veiklos ypatybės paciento priežiūros procese – praktinės perspektyvos. Paciento gydymo vaistais poreikio vertinimas. Paciento farmakoterapijos aktuali ir potenciali problemų sprendimo keliai. Informacijos apie paciento problemas kaupimas ir panaudojimas. Pastovus vaistinininko profesinės veiklos tobulinimas ir mokymas. Kritiškas veiklos vertinimas.	2val.	Doc. Raimondas Radžinskas
5.	Farmacinių paslaugų kokybės valdymo standartai. Tarptautinės farmacijos federacijos (FIP) geros vaistinės praktikos reikalavimai.	2 val.	Prof. Arūnas Savickas

	FIP nuorodos dėl visuomenės aprašymo vaistiniais preparatais. FIP reikalavimai gerai vaistini praktikai. Kasdieninis vaistininko praktikos grupavimas. FIP reikalavimai gerai vaistin s praktikai turinys.		
6.	Tarptautinis farmacijos federacijos (FIP) geros vaistin s praktikos diegimo rekomendacijos. Vaistin s farmacijos personalo paslaugų prieinamumas visuomenei. Personalo mokymas. Nauji vaistininko veiklos aspektai visuomenės vaistin se. Vaistininko veiklos su vaistiniais preparatais standartizavimas. Informacijos apie vaistinius preparatus tiekimas. Pacient konsultavimas. Farmacin s rpybos proceso diegimas. Savigydos standartizavimas.	2 val.	Prof. Arnas Savickas
7.	Geros vaistin s praktikos reikalavimai ES šalyse. Vaist gamybos, platinimo ir tiekimo visuomenei standartizavimas ES. Vaistin s rangos reikalavimai. Vaistin s personalas ir jo funkcijos. Vaist sigijimo, vaist išdavimo standartizavimas. Reikalavimai pacient savigydei organizuoti. Farmakologinio budrumo reikalavimai.	2 val.	Prof. Arnas Savickas
8.	Geros vaistin s praktikos reikalavimai dėl bendradarbiavimo su sveikatos priežiūros specialistais Reikalavimai bendradarbiavimui LR teisinėje bazėje. Bendradarbiavimo situacijos su sveikatos priežiūros specialistais apžvalga Lietuvoje. Reikalavimai bendradarbiavimui ES šalyse.	2 val.	Doc. Jonas Grincevičius
9.	Ekstemporali vaist gamybos aprašymo reikalavimai. Ekstemporali vaistini preparat ypatybės. Aprašini vaistini preparat gamyba. Vaistini preparat gamybai naudojamos vaistin s ir kt. pagalbin s medžiagos. Pramoniniu būdu pagamint vaistini preparat pakuot s keitimas. Pagamint ekstemporali vaistini preparat ženklavimas ir laikymas.	2val.	Doc. Algirdas Baranauskas
10.	Sveikatos stiprinimo program vykdymo dokumentavimas. Sveikatos stiprinimo program rengimas. Tikslini pacient grupi traukimas. Sutikimo dalyvauti sveikatos stiprinimo programose paruošimas. Sveikatos stiprinimo program rezultat monitoringas.	2 val.	Dr. Jurgita Daukšienė
11.	Vaistini preparat užsakymas, pirkimas ir priimimas iš tiekėjo. Reikalavimai užsakomiems vaistiniams preparatams. Vaistini preparat platinimo Lietuvos Respublikoje reguliavimas. Vardini vaistini preparat sigijimas. Ret j vaistini preparat patekimo rink reikalavimai. Pirmin apžiūra priimant vaistus. Priimt vaistini preparat kokybės vertinimas. Klaid taisymas.	2val.	Dr. Vaidas Skyrius

12.	<p>Vaistinis personalo kvalifikacijos kėlimas (mokymas). Bendrieji reikalavimai darbuotoj mokymui. Vidiniai ir išoriniai darbuotoj mokymai. Pirminis apmokymas naujai priimtiems darbuotojams. Su tiesioginiu darbu susijęs mokymas. Periodiniai apmokymai. Apmokymai pagal naujas/ pakeistas standartines darbo procedūras ir kt. dokumentus, farmacinių veiklų reglamentuojančius teisės aktus. Mokymas užmonės ribas. Darbuotoj mokymo bylų tvarkymas.</p>	2 val.	Doc. Algirdas Baranauskas
13.	<p>Skundų registravimas ir valdymas. Skundai, jų registravimo ir tyrimo tvarka. Gautų skundų analizė, koregavimas, prevenciniai veiksmai.</p>	2val.	Doc. Algirdas Baranauskas
14.	<p>Farmacinių veiklos auditas. Audito planavimas. Auditoriaus parinkimas. Auditoriaus bruožai. Audituojamosios veiklos analizė. Kritiniai taškai nustatymas. Audito klausimų sudarymo kriterijai. Audito klausimų svarstymas su audituojamosios srities darbuotojais. Audito atlikimas. Ataskaitos sudarymas. Neatitiktys ir trūkumai. Koregavimo ir prevenciniai veiksmai. Pakartotinis auditas. Neplaninis auditas.</p>	2 val.	Doc. Raimondas Radžinskas
15.	<p>Farmacinių receptų paslaugos teikimas. Duomenų apie pacientų rinkimas, kaupimas ir saugojimas. Surinktų duomenų analizė, tinkamas vertinimas. Gydomo vaistais plano sudarymas, priežiūra ir modifikavimas. Farmacijos ir medicinos duomenų bazės panaudojimas. Kitų paslaugų teikimas vaistinėje.</p>	2 val.	Dr. Vaidas Skyrius
16.	<p>Geros vaistinės praktikos dokumentų parengimas, analizė, atnaujinimas ir valdymas. Geros vaistinės praktikos dokumentai. Bendrieji reikalavimai. Geros vaistinės praktikos kokybės vadovas: turinys, antraštė, taikymo sritis, vertinamoji analizė, patvirtinimas ir peržiūra, kokybės politika ir tikslai, organizacija, atsakomybė ir galiojimai, nuorodos, geros vaistinės praktikos sistemos aprašymas. Dokumentais formintos procedūros. Parengimo principai, rekomenduojama struktūra. Rengimo etapai.</p>	2 val.	Doc. Raimondas Radžinskas
17.	<p>Informacijos pacientams teikimo ypatumai. Informacijos teikimo svarba. Ypatingos pacientų grupės. Patikimi farmacinių informacijos šaltiniai. Diferencijuoti informacijos pateikimo būdai ir metodai.</p>	2 val.	Dr. Jurgita Daukšienė
18.	<p>Geros vaistinės praktikos dokumentų parengimas, analizė, atnaujinimas ir valdymas. Darbo instrukcijos. Formos. Kokybės planai. Išorinis dokumentų analizė ir valdymas. Geros vaistinės praktikos dokumentų patvirtinimas, išleidimas ir</p>	2 val.	Doc. Raimondas Radžinskas

	valdymas. Geros vaistinių praktikos dokument hierarchija.		
19.	vairi geros vaistinių praktikos dokument sudarymo ypatumai. Pareig instrukcij sudarymas. Mokymo programos. Pacientui suteiktos informacijos apie vaist paklausos fiksavimas. Paciento informavimo dokumentai. tariam vaistinio pašalinio reakcij užrašymas. Pranešimas apie vaist s veik . Neteisingai išrašyt vaist analiz ir apskaita. Paciento kortel s sudarymas. Neregistruot vaist tiekimo apskaita. Informavimas apie naujus vaistinius preparatus. Duomen apie gydytojus raš charakteristika. Paciento vartojam vaist rašai.	2val.	Dr. Vaidas Skyrius
20.	Geros vaistinių praktikos s ryšis su gera gamybos praktika ir gera vaist platinimo praktika. Geros gamybos praktikos reikalavimai. Geros vaist platinimo praktikos reikalavimai. J palyginimas su geros vaistinių praktikos nuostatais.	2 val.	Doc. Algirdas Baranauskas

TEORIN -PRAKTIN DALIS

Eil. Nr.	Seminaro temos pavadinimas	Trukm	D stytojas
1.	Vaistini je teikiam paslaug kokyb s vadybos principai. Kokybės vadybos elementai.	4 val.	Prof. Rimantas Pe i ra
2.	Geros vaistinių praktikos kokyb s vadovo parengimas. Valdymas, keitimas, pareig ir galiojim matricos sudarymas, sistemos aprašymas.	4 val.	Doc. Raimondas Radži nas
3.	Vaistini preparat kokyb , saugojimas ir patikimumas. Aprašymas, dokument sudarymas, atliekam veiks m vertinimas.	4 val.	Doc. Raimondas Radži nas
4.	Informacijos pacientams suteikimo ypatumai Patikim farmacin s informacijos šaltini paieška. Svarbiausi informacijos aspekt išskyrimas skirtingoms pacient grup ms. Diferencijuoti informacijos pateikimo b dai ir metodai.	4 val.	Dr. Jurgita Daukšien
5.	Ekstemporali vaist gamybos aprašymo dokument sudarymas. Pagamint vaistini preparat ir vaistini medžiag kokyb s užtikrinimas. Vaistini preparat kokyb s kontrol s aspektai. Standartin s darbo proced ros. Vaistini preparat gamybos protokolai. Vaistini medžiag , pagamint vaistini preparat analiz s protokolai.	4 val.	Doc. Algirdas Baranauskas
6.	Farmacini s r pybos proceso planas	4 val.	Doc. Vaidas Skyrius

	Sudarymas ir gyvendinimas visuomenės vaistiniame.		
7.	Vaistinis personalo mokymo poreikio nustatymo būdai. Naujai priimt darbuotojų mokymo ypatumai. Darbuotojų supažindinimas su naujausiais farmacijos praktikos pasiekimais. Nustatyti išoriniai ir organizacijos vidaus reikalavimai pateikimas personalui. Darbuotojų mokymo programa, jos sudarymas.	4 val.	Doc. Algirdas Baranauskas
8.	Sveikatos stiprinimo programų rengimas. Sveikos gyvensenos programų kūrimo etapai. Sveikatos stiprinimo priemonių paruošimas. Galimi sveikatos stiprinimo projektų finansavimo šaltiniai. Tiksliniai pacientų grupių nustatymas ir traukimas. Sveikatos stiprinimo programų rezultatų monitoringas.	4 val.	Dr. Jurgita Daukšienė
9.	Farmakologinio budrumo sistemos reikalavimų diegimas. Poregistracinio vaisto stebėjimo ypatumai visuomenės vaistiniame. Atliktų veiksmų dokumentavimas. Bendradarbiavimas su sveikatos apsaugos valdymo organais.	4 val.	Dr. Vaidas Skyrius
10.	Vaistininkas, pacientas, gydytojas. Geros vaistinių praktikos nuostatose numatytos vaistininko ir kitų suinteresuotų asmenų teisės ir pareigos. Farmacinės paslaugos teikimo modelis. Išoriniai ir vidiniai veiksniai turintys tokios farmacinės paslaugos teikimui. Vaistininko ir vaistininko profesijos reikšmė visuomenei.	4 val.	Doc. Jonas Grincevičius

SAVARANKIŠKAS DARBAS

Savarankiškas darbas - 80 val.

1. Literatūros, būtinose seminaruose pasirinkti, rinkimas ir analizė.
2. Literatūros duomenų analizė, duomenų rinkimas visuomenės vaistiniame.
3. Pasirengimas aptarti ir pristatyti apibendrintus duomenis.
4. Literatūros paieška duomenų bazėse.

4. D. studentai

1. Dalyko programoje dalyvaujantys profesoriai:

Vaistologijos ir socialinės farmacijos katedros vedėjas, prof. hab. dr., Arūnas Savickas.
Vaistologijos ir socialinės farmacijos katedros profesorius Rimantas Pečiūra.

- Dalyko programoje dalyvaujantys docentai:

Vaistologijos ir socialinės farmacijos katedros docentas Raimondas Radžinskas.
Vaistologijos ir socialinės farmacijos katedros docentas Algirdas Baranauskas.
Vaistologijos ir socialinės farmacijos katedros docentas Jonas Grincevičius.

Kiti dalyko programos dalytojai:

Vaist technologijos ir socialin s farmacijos katedros lektorius dr., Vaidas Skyrius

Vaist technologijos ir socialin s farmacijos katedros lektor , dr. Jurgita Daukšien

5. Metodinis dalyko programos aprašymas

Pagrindin rekomenduojama literatūra

Eil. Nr.	Leidinio pavadinimas	Leidinio autorius	Leidimo metai ir leidykla
1.	Developing pharmacy practice. A focus on patient care	Karin Wiedenmayer, Rob S. Summers, Clare A.Mackie	2006, WHO
2.	International drug regulatory mechanisms.	Albert I Wertheimer, Mickey C. Smith	2003, Pharmaceutical Products Press
3.	Pharmacy practice	Kevin M.G. Taylor, Geoffrey Harding	2001, Taylor and Francis
4.	Pharmacy law and practice (third edition)	Jonathan Merrills, Jonathan Fisher	2003, Blackwell Science
5.	Visuotin s kokyb s vadyba	Barczyk C.	1999, Eugrimas
6.	Kokyb s vadybos metodai ir modeliai	J. Ruževičius	2006, VU
7.	Health promotion for pharmacists	Alison Blenkinsopp, Rhona Panton, Claire Anderson	2001, Oxford University Press
8.	Information technology for pharmacists	Richard Fisher	2006, Pharmaceutical Press
9.	The elements of quality in pharmaceutical care	Charles P. Coe	1992, American Society of Hospital Pharmacists
10.	Validation instruments for community pharmacy. Pharmaceutical care for the third millennium.	Lilian M. Azzopardi	2000, Pharmaceutical Products Press
11.	Medical writing in drug development. A practical guide for pharmaceutical research.	Robert J. Bonk	2001, Pharmaceutical Products Press
12.	Marketing pharmaceutical services: patron loyalty, satisfaction and preferences	Harry A. Smith, Joel Coons	2001, Pharmaceutical Products Press
13.	The World Medicines situation	WHO	2011, Geneva

Papildoma literatūra

1. Alte D, Weitschies W, Ritter CA. Evaluation of Consultation in Community Pharmacies with Mystery Shoppers. *The Annals of Pharmacotherapy* 2007 May; 41(6):1023-1030.
2. Bell JS, Väänänen M, Ovaskainen H, Närhi U, Airaksinen MS. Providing patient care in community pharmacies: practice and research in Finland. *Ann Pharmacotherapy* 2007 Jun;41(6):1039-46.
3. Bond CM, Hannaford P. Issues Related to Monitoring the Safety of Over-The-Counter (OTC) Medicines. *Drug Safety* 2003;26(15):1065-1074.

4. Bond CM, Matheson C, Williams S, Williams P, Donnan P. Repeat prescribing: a role for community pharmacists in controlling and monitoring repeat prescriptions. *BJGP* 2000 Apr;50(453): 271–275.
5. Caamaño F, Tomé-Otero M, Takkouche B. Factors associated with the pharmacist counselling without dispensing. *Pharmacoepidemiology and Drug Safety* 2006;15(6):428 – 431.
6. Carmel M Hughes CM. Monitoring self-medication. *Expert Opinion on Drug Safety* 2003 Jan;2(1):1-5.
7. Cavaco AM, Sousa Dias JP, Bates IP. Consumers' perceptions of community pharmacy in Portugal: a qualitative exploratory study. *PWS* 2005 Feb;27(1):54-60.
8. D I Geros vaistini praktikos nuostat patvirtinimo: Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro sakymas Nr. V – 494, 2007 06 15, Valstyb s Žinios, 2007 06 21, Nr. 68 – 2690.
9. D I Lietuvos nacionalin s vaist politikos nuostat patvirtinimo: Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas Nr. IX-1604, 2003 06 05, Valstyb s žinios, 2003 06 11, Nr. 56-2488.
10. Eickhoff Ch, Verheyen F, Schultz M. Health promotion in community pharmacy: experiences and perspectives in Germany. Eschborn: Center for Drug Information and Pharmacy Practice; 2001. Available at: <http://www.univie.ac.at/phc/pics/docs/doc86.pdf>
11. Gall M, Borg W, Gall J. Education research. An Introduction. New York: Allyn & Bacon; 2002.
12. Gronroos C. Service Management and Marketing. Lexington: Lexington Books; 1990.
13. Hedvall MB, Paltschik M. Developing Pharmacy Services: a Customer-driven Interaction and Counselling Approach. *The Service Industries Journal* 1991 Jan;11(1):36-46.
14. Herborg H, Sørensen EW, Frøkjær B. Pharmaceutical care in community pharmacies: practice and research in Denmark. *Ann Pharmacother* 2007 Apr;41(4):681-9.
15. Jusait A. Lietuvos farmacija reform kelyje. Iš Jansson E, Usonis V, redaktoriai. Medicinos praktikos vertinimas Lietuvoje. Pirmieji žingsniai. Vilnius: Lietuvos apsaugos ministerija; 1993. p. 79- 88.
16. Katajavuori NM, Valtonen SP, Pietilä KM, Pekkonen OA, Lindblom-Ylänne SA, Airaksinen MS. Myths behind patient counselling: a patient counselling study of non-prescription medicines in Finland. *Journal of social and administrative pharmacy* 2002;19: 129-136. Available from: URL: <http://hdl.handle.net/1975/916>.
17. Lietuvos Respublikos Farmacijos statymas: Lietuvos Respublikos Seimo statymas Nr. X – 709, 2006 06 22, Valstyb s Žinios, 2006 07 18, Nr. 78 – 3056.
18. Mikalauskien R, Davalgien J, Radžinas R, Skyrius V, Aninaitė M. Paciento konsultavimo kokyb s tyrimas ir farmacin s informacijos gavimo šaltiniai visuomen s vaistin je. *Medicina* 2003; 39(2 priedas):148-153.
19. Nørgaard LS, Colberg L, Niemann MR. The role of the Danish community pharmacist: perceptions and future scenarios. *PWS* 2001;23(4):159-164.
20. Noyce PR. Providing patient care through community pharmacies in the UK: policy, practice, and research. *Ann Pharmacother* 2007 May;41(5):861-8.
21. Pharmaceutical Group of the European Union. Good Pharmacy Practice in Europe. 1996; Available at: <http://www.pgeu.org/Portals/6/documents/before/GOOD%20PHARMACY%20PRACTICE%20IN%20EUROPE.doc>.
22. Report of the third WHO Consultative Group on the Role of the Pharmacist, Vancouver, Canada, 27–29 August 1997 // Geneva: World Health Organization. - 1997, Nr. WHO/PHARM/97/599. Available at: <http://www.who.int/medicines/>
23. Silverman D. Doing qualitative research: a practical handbook. London: SAGE; 2005. p. 46-47, 63, 121, 163, 183, 236.

24. Skyrius V, Kapo ius K, Radži nas R. Paciento medicininis rašas vaistin je: informacin s sistemos k rimas ir jos pritaikymo galimyb s Lietuvos visuomen s vaistin se. *Medicina* 2003; 39(2 priedas): 154-159.
25. Skyrius V, Radži nas R, Baranauskas A, Barsteigien Z. Lietuvos vaistin se teikiam farmaciniu paslaug kokyb s atitikimo ES šali vaistin ms galiojan ioms rekomendacijoms paslaug kokybei analiz . *Biomedicina* 2002;2:171.
26. Skyrius V, Radži nas R, Barsteigien Z, Baranauskas A, Grincevi ius J. Farmacin s r pybos element gyvendinimo Lietuvos visuomen s vaistin se galimyb i analiz . *Medicina* 2003; 39(2 priedas): 143-147.
27. Skyrius V. Farmacini paslaug kokyb s sistemos tyrimas ir diegimas Lietuvoje: daktaro disertacija: biomedicinos mokslai, farmacija, (09B). Kaunas: Kauno Medicinos universitetas; 2003.
28. Smaliukien R. Farmacijos verslo pl tra: daktaro disertacija: socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas (03S). Vilnius: Vilniaus Gedimino technikos universitetas; 2002.
29. Stašys R. Lietuvos sveikatos prieži ros paslaug rinka: daktaro disertacija: socialiniai mokslai, vadyba, administravimas (03S). Vilnius: Vilniaus universitetas; 2001.
30. Tome-Otero MT, Gestal-Otero JJ, Caamaño FI, Takkouche B. Influence of pharmacists' opinions on their dispensing medicines without requirement of a doctor's prescription. *Gaceta sanitaria: Organo oficial de la Sociedad Española de Salud Pública y Administración Sanitaria* 2005;19(1):9-14.
31. Volmer D, Lilja J, Hamilton D. How well informed are pharmacy customers in Estonia about minor illnesses and over-the-counter medicines. *Medicina* 2007; 43(1):70-78
32. Westerlund LT, Marklund BR, Handl WH, Thunberg ME, Allebeck P. Nonprescription drug-related problems and pharmacy interventions. *Ann Pharmacother* 2001;35(11):1343-9.
33. Wilkinson RG. The Impact of Inequality: How to Make Sick Societies Healthier. New York: New Press; 2005.
34. Daukšien J. Visuomen s vaistin s pacient gaunamos farmacin s ir sveikatinimo informacijos tyrimas ir vertinimas: daktaro disertacija: biomedicinos mokslai, farmacija, (09B). Kaunas: Kauno Medicinos universitetas; 2010.
35. Smith FJ. Conductin Your Pharmacy Practice Research Project. 2nd ed. Pharmaceutical Press. London Chicago, 2010.
36. Rickles NM, Wertheimer AI, Smith MC. Social and Behavioural Aspects of Pharmaceutical care. 2nd ed. Jones and Bartlett Publishers Sudbury, Massachusetts, 2010.

Internetiniai pulapiai ir portalai, kuriuose galima rasti naudingos informacijos

<http://www.pgeu.org>
<http://www.who.int>
<http://www.girp.org>
<http://www.seimas.lt>
<http://www.portalfarma.org>
<http://www.aponet.de>
<http://www.sundhed.dk>
http://ec.europa.eu/enterprise/index_en.htm
<http://www.emea.europa.eu/>
http://ec.europa.eu/health/index_en.htm

6. vertinimas

Suminis balas: 100% balo sudaro: 30% auditorinio darbo + 30% savarankiško darbo + 40% baigiamojo teorinio ir praktinio patikrinimo.